

гаро-цигански лад, който няма аналог и трябва да заеме своето достойно и популярно място в ромската музика изобщо.

Един от най-дискутираните сред цигани и нероми въпрос е този за основния дух в ромската музика, за това дали в нея доминира миньорният или мажорният тон, за патоса на нейните послания. Привържениците на мажорната версия в ромската музика традиционно се аргументират с обстоятелството, че циганите винаги са били (и ще си останат) заклет и непоправими оптимисти, волни души, жизнерадостният поглед върху живота на които винаги ще ги импулсира да пазят мажорния тон в техните музикални творби.

Обратно, противниците на тезата за мажорната доминация отстояват убежденията си върху основата на социалния срез на миналата и съвременната история на циганския живот. За тях ромите винаги са били несправедливо подтискани, безмерно унижавани и незаслужено оклеветявани. Затуй и в музикалната им традиция винаги са властвали (и властват) тъжният тон, мрачният дух, разкъсващото сърцето и разбиващото душата печално настроение, отразяващо нерадостното всекидневие, житейските несгоди и непознатата за други етноси историческа орис, присъща на циганите.

Всъщност едва ли са прави и едните, и другите. Едно по-комплексно изследване и оценяване на циганската музика вероятно ще долови едновременното съществуване и на мажорния, и на миньорния тон и дух в нея. И то в такова съчетание, което ги слива в една неразкъсваема единна музикална сплав и инвенция. Мажорно-миньорната или миньорно-мажорната определеност на ромската музика изразява и отразява противоречивата изява и душевна нагласа на циганите. Приел нерадостната си съдба и "потънал" с векове в нея, ромът никога не е отпадал напълно, никога не е губил вяра във възможностите си да оцелее. Той не е изоставял упованията си само в изумителните и превратни възможности на Случая. Житейските неволи и страдания не са успели да сломят духа му, да го превърнат в роб по собствена съвест и избор. Напротив, те са мотивирали в него траен стремеж към всевъзможни начинания и постъпки с вяра в техния успешен изход - макар точното време за тяхното историческо и персонално-биографично случване никой да не познава.